

КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

e-mail: crimeahrg@gmail.com

website: crimeahrg.org

МОНІТОРИНГОВИЙ ОГЛЯД СИТУАЦІЇ З ПРАВАМИ ЛЮДИНИ В КРИМУ

ЛЮТИЙ 2017 РОКУ

Моніторинговий огляд підготовлено
Кримською правозахисною групою
на підставі матеріалів, зібраних
у лютому 2017 року

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися
з щомісячними моніторинговими оглядами
Кримської правозахисної групи

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися
з тематичними оглядами та статтями
Кримської правозахисної групи

ЗМІСТ

1. Вступ.....	2
2. Громадянські і політичні права.....	3
Право на свободу та особисту недоторканність.....	3
Затримання.....	3
Арешти.....	3
Політично мотивовані кримінальні переслідування.....	6
«Справа 26 лютого».....	6
Справа «Хізб ут-Тахрір».....	6
Справа Андрія Коломійця.....	8
«Справа українських диверсантів».....	8
Справа Володимира Балуха.....	8
Свобода слова та висловлювання думок.....	9
Перешкоджання журналістській діяльності.....	9
Справа Миколи Семени.....	10
Справа Ільмі Умерова.....	10
Справа Сулеймана Кадирова.....	10
Свобода мирних зібрань.....	12
Свобода пересування та питання переміщення через пропускні пункти.....	13
3. Додатки.....	14

1. ВСТУП

Кримська правозахисна група (КПГ) — організація кримських правозахисників і журналістів, метою якої є сприяння дотриманню і захисту прав людини в Криму шляхом формування пильної уваги до проблем прав людини і міжнародного гуманітарного права на території Кримського півострова, а також пошуку і відпрацювання механізмів для захисту прав людини в Криму.

Діяльність **КПГ** керована, передусім, нормами основних документів у сфері прав людини, а саме: Загальною декларацією прав людини, Гельсінським Заключним Актом, Конвенцією про захист прав людини і ключових свобод, Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права тощо.

Основні завдання **КПГ**:

- 1) збір і аналіз інформації щодо ситуації з дотриманням прав людини в Криму;
- 2) широке інформування органів влади, міжнародних організацій, міжурядових структур, неурядових організацій, засобів масової інформації та інших цільових груп шляхом публікації і поширення аналітичних та інформаційних матеріалів про ситуацію з правами людини в Криму;
- 3) сприяння захисту прав людини і дотримання норм міжнародного права в Криму;
- 4) підготовка рекомендацій для органів влади та міжнародних структур в сфері прав людини;
- 5) забезпечення наявності «теми прав людини в Криму» в інформаційному просторі.

При підготовці та розповсюдженні інформації **КПГ** керується принципами об'єктивності, достовірності та своєчасності.

2. ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА

ПРАВО НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНИСТЬ

ЗАТРИМАННЯ

17 лютого стало відомо, що співробітники Прикордонного управління ФСБ РФ затримали громадянина України, мешканця Джанкою, 19-річного **Сеїт-Ібраїма Зайтуллаєва**. Прикордонники повідомили, що він намагався перетнути «кордон» в обхід пункту пропуску¹ і при огляді у нього було виявлено посвідчення представника громадянського формування «Аскер». Щодо Зайтуллаєва розпочато карну справу за ч. 1 ст. 322 КК РФ «Незаконний перетин державного кордону РФ».

Російські ЗМІ із посиланням на ФСБ РФ опублікували відео затримання Зайтуллаєва, де він говорить, що йшов до своєї дівчини у Джанкой. Російські ЗМІ назвали його «українським диверсантом», попри те, що йому не висунуто звинувачення за статтями про диверсію. Також було оприлюднено відео постановочного допиту Зайтуллаєва, де він розповідає, що опановував диверсійну діяльність в батальйоні «Аскер»².

Мати Зайтуллаєва Ліля повідомила, що Сеїт-Ібраїм Зайтуллаєв був затриманий в ніч з 9 на 10 лютого, перебуває у СІЗО Сімферополя та йому призначили адвоката³.

КПГ з'ясувала, що 11 лютого суддя «Київського районного суду» Сімферополя Тетяна Рубе призначила Сеїту-Ібраїму Зайтуллаєву запобіжний захід у формі взяття під варту терміном на 1 місяць. «Суддя» Рубе послалася на наявність деякої оперативної інформації про нібито причетність кримчанина до протизаконної діяльності, проте конкретних фактів не навела. Під час судового засідання суддя порушила право Зайтуллаєва на захист, забороняючи адвокату спілкуватися із своїм підзахисним⁴. 28 лютого суддя Хінкевич Алла Миколаївна залишила чинним засуд Тетяни Рубе⁵. За інформацією адвоката, власне рішення суддя обґрунтувала тим, що звинувачуваний є громадянином України й з цієї причини може переховуватися від слідства.

АРЕШТИ

21 лютого у селі Кам'янка відбувся фактичний обшук у будинку **Марлена Мустафаєва**⁶. Під час обшуку (який процесуально визначався як огляд) будинок і навколишня територія були оточені співробітниками МВС і підрозділу ОМОП⁷). У помешканні перебували дружина Мустафаєва, його мати і чотиримісячна дитина. Після обшуку Мустафаєв був доправлений до Центру МВС з протидії екстремізму («Центр Е»).

¹ <http://tass.ru/proisshestiya/4033679>

² <https://ren.tv/player/167573>

³ <http://krymsos.com/ru/news/zatrimanii-v-krimu-zaitullayev-vzhe-bilshe-tizhny-perebuyaye-v-sizo/>

⁴ <http://crimeahrg.org/zaytullaev-zaderzhannyiy-fsb-pri-popyitke-popast-v-kryim-zaklyuchen-pod-strazhu-do-9-marta/>

⁵ https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&name_op=case&case_id=360293158&result=1&delo_id=4&new=4

⁶ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1473502746017994>

⁷ Відеозапис одного з місцевих мешканців, оприлюднена на сторінці під іменем Осман Аріфм: <https://www.facebook.com/100006560143339/videos/1944436555784997/>

Окрім того, співробітники МВС затримали 10 місцевих мешканців, котрі прийшли до будинку Мустафаєва та мали намір зафіксувати події, що відбувалися⁸). Формальним приводом для затримання **Ремзі Бекірова, Османа Аріфмететова, Різи Ізетова, Руслана Сулейманова, Серана Муртазаєва, Аліма Карімова, Аблякіма Абдурахманова, Енвера Тасынова, Валерія Григоря** стало те, що співробітники поліції розцінили їхні дії як порушення законодавства про масові заходи, а саме як несанкціоновані збори.

Марлен Мустафаєв був визнаний винним у здійсненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 20.3 КоАП РФ «Демонстрація символіки екстремістської організації» за розміщення публікації в Інтернеті, де була наявна символіка Хізб-ут-Тахрір. Суддя «Київського районного суду» Віктор Можелянський призначив покарання у формі адміністративного арешту терміном на 11 діб. Важливо відзначити, що протокол про адміністративне правопорушення був складений співробітником «Центру Е» Русланом Шамбазовим⁹), котрий неодноразово складав протоколи на українських і кримськотатарських активістів. Суддя відхилив клопотання адвоката Еміля Курбедінова в присутності прокурора про допит фахівця, котрий визнав оприлюднені Мустафаєвим матеріали екстремістськими¹⁰).

10 осіб, затриманих біля будинку Мустафаєва, були визнані винними у порушенні ст. 20.2. КоАП РФ. Їм було виголошено покарання у вигляді адміністративного арешту терміном на 5 діб. Адвокат Еміль Курбедінов повідомив, що його підзахисні заявили, що співробітники МВС після затримання навмисно не давали їм напоїв та їжі з ранку й до пізнього вечора. Окрім того, затримані довгий час перебували у транспортному засобі, що не опалювався. Валерій Григорь заявив, що його в машині били співробітники МВС¹¹). Суд ці обставини та заяви проігнорував.

1 лютого «Верховний суд» Криму розглянув скарги **Еміля Курбедінова** та його адвоката Костянтина Рустемова на рішення «Залізничного районного суду» Сімферополя про арешт Курбедінова 26 січня. Суддя Павловський Євген Геннадійович відмовив у задоволенні скарги та залишив рішення в силі. Окрім того, суддя відмовив у задоволенні клопотання захисту щодо присутності Еміля Курбедінова на засіданні суду. Своє рішення суддя мотивував «терористичним» характером злочину, що протирічить самому звинуваченню стосовно Курбедінова¹²).

5 лютого, після перебування впродовж 10 діб під адміністративним арештом, Еміль Курбедінов вийшов на волю.

17 лютого адвокатам Емілю Курбедінову та Едему Семедляєву повернули техніку, вилучену під час обшуку 26 січня у будинку Курбедінова та в офісі адвокатів¹³).

7 лютого, після перебування 12 діб під адміністративним арештом, Сейран Салієв вийшов на волю. Він був заарештований 26 січня, як і Еміль Курбедінов. Сейран Салієв відбував адміністративний арешт в ІТУ міста Бахчисарай.

Захист Сейрана Салієва у «Верховному суді Криму» оскаржив обидва рішення «Бахчисарайського районного суду» від 26 січня (звинувачення зв двома статтями КоАП РФ).

⁸ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1473551302679805>

⁹ <https://www.facebook.com/anton.naumlyuk/posts/1473701662664769>

¹⁰ <https://www.facebook.com/emil.kurbedinov/posts/1365679486829978>

¹¹ <https://www.facebook.com/emil.kurbedinov/posts/1365950106802916>

¹² <https://www.facebook.com/n.sheikhmambet/posts/1345147098894116>

¹³ <https://www.facebook.com/anton.naumlyuk/posts/1468379993196936>

4 лютого суддя Мостовенко Наталя Рудольфовна залишила чинним рішення за ч.1 ст 20.3 КоАП РФ¹⁴. 8 лютого Тимошенко Катерина Григорівна залишила чинним рішення за ст. 2.29 КоАП¹⁵.

8 лютого, за словами матері Сейрана Зудіє Салієвої, до них у помешкання заявили співробітники ФСБ РФ для співбесіди з Салієвим. Салієв розцінює цей візит як тиск на нього та його родину, а також як загрозу подальшого переслідування. Через це він вимушено залишив Крим.

¹⁴ https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&name_op=doc&number=279514130&delo_id=1502001&new=0&text_number=1

¹⁵ https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&name_op=doc&number=280080216&delo_id=1502001&new=0&text_number=1

ПОЛІТИЧНО МОТИВОВАНІ КРИМІНАЛЬНІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

«СПРАВА 26 ЛЮТОГО»

«Справу 26 лютого» було розділено на два процеси. Перший відбувається у «Верховному суді» Криму у справі заступника голови Меджлісу кримських татар **Ахтема Чийгоза** (перебуває під вартою) як «організатора заворушень» біля парламенту Криму, другий — у «Центральному районному суді міста Сімферополя» у справі інших фігурантів (**Алі Асанов** і **Мустафа Дегерменджі** перебувають під вартою; щодо **Ескендера Катемірова**, **Ескендера Емірвалієва** та **Арсена Юнусова** обраний запобіжний захід — особисте поручництво) як «учасників масових заворушень».

2 лютого під час процесу у справі Ахтема Чийгоза було заслухано свідка звинувачення Енвера Арпатли. Він наприкінці лютого 2014 року був керівником Алуштинського регіонального Меджлісу. Арпатли повідомив, що Чийгоз і керівництво Меджлісу не планували організації масових заворушень. За його словами, відповідальним за організацію мітингу у лютому 2014 року був не Ахтем Чийгоз, а Заур Смирнов, котрий на цей момент входить до уряду Сергія Аксьонова. Свідок наполягав на тому, що слідчий і прокурор, укладаючи протокол його допиту, спотворили зміст наданих ним свідчень¹⁶. Виступ Арпатли у суді спростовує надані раніше проти Ахтема Чийгоза свідчення Сергія Аксьонова і «таємного» свідка.

6 лютого захист подав клопотання щодо зміни запобіжного заходу стосовно Ахтема Чийгоза, оскільки сторона звинувачення так і не надала доказів на підтвердження винності Чийгоза. Проте суддя Зіньков Віктор Іванович відхилив клопотання і залишив Чийгоза під вартою до 8 квітня 2017 року.

У лютому в «Центральному районному суді» Сімферополя було продовжено розгляд справи щодо Мустафи Дегерменджі, Алі Асанова, Ескендера Катемірова, Ескендера Емірвалієва та Арсена Юнусова.

«СПРАВА ХІЗБ-УТ-ТАХРІР»

У межах «справи Хізб-ут-Рахрір» в ув'язненні перебувають 19 осіб — **Руслан Зейтулаєв**, **Рустем Ваїтов**, **Нурі Примов**, **Ферат Сайфулаєв** (винесені обвинувальні вироки), **Енвер Бекіров**, **Вадим Сірук**, **Муслім Алієв**, **Емір-Усеїн Куку**, **Рефат Алімов**, **Арсен Джеппаров**, **Енвер Мамаєв**, **Ремзі Меметов**, **Зеврі Абсеїтов**, **Рустем Абільтаров**, **Тимур Абдуллаєв**, **Рустем Ісмаїлов**, **Айдер Саледінов**, **Узеір Абдуллаєв** і **Еміль Джемаденов** (перебувають під вартою). Їх звинувачують за ч.1 ст. 205.5 КК РФ (Створення терористичної організації) та / чи ч.2 ст. 205.5 КК РФ (Участь у терористичній організації). Пізніше деяким з фігурантів також було винесено звинувачення за ст. 278 КК РФ (Насильницьке захоплення влади чи насильницьке утримання влади).

2 лютого суддя «Київського районного суду» Сімферополя Цикуренко Антон Сергійович подовжив терміни утримання під вартою Арсену Джеппарову і Рефату Алієву до 8 квітня 2017 року. Під час слухань підозрюваних утримували у клітці, попри клопотання адвоката¹⁷. Захисник Едем Семедляєв повідомив про появу нових звинувачень: до інкримінацій

¹⁶ https://soundcloud.com/hxplh8qjgg54/witness-arpatly?utm_source=soundcloud&utm_campaign=share&utm_medium=facebook

¹⁷ <https://www.facebook.com/n.sheikhmambet/videos/1346252195450273/>

за ст. 205.5 (участь у діяльності організації, що у РФ визнана терористичною) зараз додано звинувачення за ст. 278 КК РФ (насиленницьке захоплення влади).

3 лютого «Верховний суд» Криму продовжив терміни утримання під вартою Еміра Усеїна Куку, Мусліма Алієва, Енвера Бекірова і Вадима Сірука до 8 квітня 2017 року. Щодо Еміра Усеїна Куку і Мусліма Алієва рішення виніс суддя Лебідь Олег Дмитрович, щодо Енвера Бекірова і Вадима Сірука — суддя Караваєв Костянтин Миколайович. Клопотався про подовження термінів для чотирьох мусульман слідчий Махнеев С.В.¹⁸. 17 лютого «Верховний суд Криму» (склад суддів: Слезько Тимур Васильович, Спасьонова Олена Анатоліївна, Череватенко Наталя Євгенівна) відхилив скаргу захисту на рішення щодо подовження термінів утримання під вартою Сірука, Бекірова та Алієва¹⁹. 21 лютого аналогічне рішення було виголошено щодо Еміра-Усеїна Куку. Під час слухання Куку заявив, щоу СІЗО його годують свининою, яку він як мусульманин споживати не в змозі²⁰.

21 лютого у «Верховному суді» Криму розглядалися апеляції щодо подовження термінів утримання під вартою Енвера Мамутова, Рустема Абільтарова, Зеврі Абсеїтова, Ремзі Меметова. Суддя Погребняк Сергій Миколайович залишив їх в СІЗО до 12 квітня 2017 року.

Важливо відзначити, що після того, як ФСБ до звинувачення у «справі Хізб-ут-Тахрір» додала статтю 278 КК РФ, винесення рішень щодо подовження термінів утримання під вартою та апеляційні скарги на такі рішення розглядаються в одній і тій самій інстанції — у «Верховному суді» Криму.

7 лютого стало відомо, що Нурі Примова доправили до ВК-5 у Республіці Марій Ел (РФ) для відбування покарання²¹. 17 лютого мати Рустема Ваїтова повідомила, що Рустем Ваїтов прибув до колонії № 1 міста Курган Курганської області Уральського федерального округу РФ²². Нурі Примов і Рустем Ваїтов були засуджені до 5 років позбавлення волі у колонії загального режиму. Інформація про місце перебування Ферата Сайфуллаєва поки відсутня. Руслан Зейтуллаєв досі перебуває у СІЗО Ростова-на-Дону (РФ) через перегляд справи.

13 лютого у Північно-Кавказькому окружному воєнному суді у Ростові відбулося перше слухання у справі Зейтуллаєва, яку повернули для повторного розгляду. За словами адвоката Еміля Курбедінова²³, Зейтуллаєва привели у кайданках, застебнутих за спиною у такий спосіб, що він міг пересуватися лише будучи зігнутим у поясі. Клопотання захисту про неприпустимість застосування особливих прийомів доставки до зали суду і виходу з зали суду та утримання під час суду Зейтуллаєва у клітці співробітники конвою відкинули. Суд також відхилив клопотання Зейтуллаєва про відвід прокурора та адвоката за призначенням.

Адвокат Еміль Курбедінов повідомив, що у Зейтуллаєва погіршився стан здоров'я, і він потребує мединаментів. Проте співробітники СІЗО в Ростові перешкоджають представникам українського консула в організації медичної допомоги та відвідинах Зейтуллаєва²⁴.

22 лютого, за словами дружини Рустема Фатіми Ісмаїлової, Рустема Ісмаїлова та Айдера Саледінова доправили до психіатричної клініки на примусове обстеження²⁵.

¹⁸ https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=03.02.2017

¹⁹ https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=17.02.2017

²⁰ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1472709859430616>

²¹ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10212058369320667>

²² <http://krymsos.com/ru/news/zasudzhenii-u--spravi-khizb-uttakhrir--rustem-vayitov-pribuv-v-koloniyu-v-kurgani/>

²³ <https://www.facebook.com/emil.kurbedinov/posts/1357818680949392>

²⁴ <https://www.facebook.com/emil.kurbedinov/posts/1357884464276147>

²⁵ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=989359887862149>

СПРАВА АНДРІЯ КОЛОМІЙЦЯ

23 лютого політв'язень Андрій Коломієць був доправлений до штрафного ізолятору (ШІЗО) на 5 ДІБ. Його дружина Галина Коломієць (Заліханова) повідомила КПП, що приводом слугувало паління у недозволеному місці. По відношенню до українця в колонії № 14 Краснодарського краю (РФ) вже вдруге застосовують таку міру покарання, як перебування в ШІЗО. За словами дружини, у Андрія Коломійця погіршився стан здоров'я: прогресує захворювання на псоріаз.

«СПРАВА УКРАЇНСЬКИХ ДИВЕРСАНТІВ»

10 лютого матері Євгена Панова Вірі Котелянець було відмовлено у відвідування сина у СІЗО²⁶). Слідчий ФСБ РФ Костянтин Селіванов (раніше був співробітником СБУ) обґрунтував відмову тим, що надання побачень родичам «є правом, але не обов'язком слідчого». Родичі Панова повідомили, що за весь час перебування українця в СІЗО Лефортово в Москві родичам не дозволили зустрітися з Пановим.

Адвокат Андрія Захтея Ілля Новіков повідомив, що на його підзахисного чинять тиск в російському СІЗО. Його переконують дати свідчення проти іншого фігуранта «справи українських диверсантів» — Євгена Панова, в обмін на що йому обіцяють скоротити термін позбавлення волі до 5 років²⁷).

15 лютого адвокат Ілля Новіков повідомив, що Андрія Захтея та Євгена Панова перевезли до Криму, в СІЗО Сімферополя²⁸).

16 лютого «Київський районний суд» Сімферополя продовжив термін утримання під вартою Редвана Сулейманова до 20 березня 2017 року²⁹).

СПРАВА ВОЛОДИМИРА БАЛУХА

3 лютого суддя «Роздольненського районного суду» Олександр Абеляшев продовжив українському активісту Володимирі Балуху запобіжний захід у формі утримання під вартою ще на місяць, до 4 березня. На засіданні суду українця доправили з СІЗО Сімферополя.

14 та 15 лютого мали відбутися засідання «Верховного суду» Криму з розгляду апеляцій захисту на рішення «Роздольненського районного суду» від 27 грудня 2016 року та 3 лютого 2017 року про подовження терміну утримання під вартою Балуха. Проте засідання не відбулося. Суд повідомив, що направив матеріали апеляційних скарг до суду першої інстанції. Розгляд скарг відбувся 28 лютого. Суддя Слезько Тимур Васильович відхилив обидві скарги та залишив Балуха під вартою³⁰).

Володимир Балух повідомив адвокату, що продовжує потерпати від хвороби нирок, а також внаслідок низької якості продуктів харчування в СІЗО у нього почали розвиватися хвороби шлунку.

²⁶ <http://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2017/02/otkaz.jpg>

²⁷ <https://styler.rbc.ua/rus/zhizn/ilya-novikov-v-rossii-horoshho-izvestno-putin-1486988599.html>

²⁸ <https://www.facebook.com/Ilya.S.Novikov/posts/10207037040604240>

²⁹ <https://www.facebook.com/anton.naumlyuk/posts/1467211866647082>

³⁰ https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&sr_num=1&name_op=case&case_id=360293201&result=1&delo_id=4&new=4

СВОБОДА СЛОВА ТА ВИСЛОВЛЮВАННЯ ДУМОК*

24 лютого вченого Гурія Корнільєва, мешканця Ялти, телефонним зв'язком викликали на де-факто допит до Прикордонного управління ФСБ в Сімферополі. Під час виклику на допит та здійсненні самого допиту співробітник ФСБ неодноразово порушив процесуальні норми російського законодавства (де-факто діє в Криму). Корнільєв повідомив КПК, що співробітник, котрий телефонував, не назвався і не надав обґрунтувань для виклику на допит. Він також відмовився назвати себе впродовж здійснення самого допиту 27 лютого, пославшись на «утаємненість» своєї посади. Корнільєву ставилися питання про види спорту, якими він займається, придатність до служби в армії, наявність знайомих серед українських військових і правоохоронців, поїздках в Україну, участі у подіях на Майдані в Києві у 2013–2014 рр. і українських мітингах, причини відмови від російського паспорту, а також про спроможність «передати таємну наукову інформацію на материк через Інтернет» на роботі та про цільове використання на робочому місці мережі Інтернет.

Такі дії співробітника ФСБ Корнільєв пов'язує з відмовою від російського громадянства в Криму та з відвертою проукраїнською позицією. Як-от, 2014 року Корнільєв письмово повідомив свої колегам — вченим з Росії та країн Митного союзу про те, що в Криму відбувається неприхована інтервенція російським військом³²).

ПЕРЕШКОДЖАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

16 лютого співробітники поліції в Сімферополі затримали знімальну групу українського телеканалу СТБ у такому складі: **Альона Лунько, Андрій Шурін, Сергій Сивко, Віталій Кікоть**, та журналістку «Громадського радіо» **Ірину Ромалійську**. Вони були затримані на вулиці К. Лібкнехта під час опитування місцевих мешканців із різних соціальних тем. Співробітники поліції впродовж години перевіряли документи журналістів, після чого їх відпустили без складання протоколів³³). 18 лютого журналісти повідомили, що були затримані знов. Їх опитали, сфотографували і взяли відбитки пальців, після чого відпустили³⁴).

20 лютого «Верховний суд» Криму відмовив у клопотанні телеканалу **«France 24»**, у такий спосіб заборонивши здійснювати відео-зйомку під час судового засідання у справі Ахтема Чийгоза. Судді послалися на те, що фільмування може порушити права учасників процесу — свідків, представників обвинувачення, інших. При цьому суд проігнорував позицію захисту про те, що журналісти можуть розмістити обладнання у такий спосіб, щоб не фільмувати інших учасників процесу, окрім підсудного.

16 і 21 лютого судді «Київського районного суду» Сімферополя проігнорували клопотання журналіста **Антон Наумлюка** про здійснення фото- і відео-зйомки у процесі засідань.

* Розділ «Свобода слова та висловлювання думок» підготовлений у співпраці з **Центром інформації з прав людини**: <https://humanrights.org.ua/ru>

³² <http://crimeahrg.org/uchenogo-iz-yaltyi-v-fsb-doprashivali-o-svyazyah-s-ukrainoy/>

³³ <https://www.facebook.com/crimeaahrg/posts/1853904744895158>

³⁴ <https://www.facebook.com/lunkovaalyona/posts/10207097998042783>

СПРАВА МИКОЛИ СЕМЕНИ

28 лютого в «Залізничному районному суді» Сімферополя відбулося попереднє судове засідання у справі журналіста **Миколи Семени**. Його звинувачують за ч. 2 ст. 280.1 КК РФ (Публічні заклики до реалізації дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності РФ). За версією слідства, журналіст «підготував статтю під назвою “Блокада — перший необхідний крок до звільнення Криму”, де були віднайдені заклики до порушення територіальної цілісності РФ»³⁵).

Адвокат Сабінін подав клопотання про повернення справи для виправлення помилок слідства. На думку адвоката, лінгвістичну експертизу було проведено невірною, тому що експерт давав юридичну, а не лінгвістичну оцінку тексту Семени, що є неприпустимим³⁶. На 20 березня запланований розгляд справи за суттю.

СПРАВА ІЛЬМИ УМЕРОВА

Ільмі Умерова звинувачують за ч. 2 ст. 280.1 КК РФ «Публічні заклики до реалізації дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності Російської Федерації, здійснені із використанням інформаційно-телекомунікаційних мереж (Інтернет включно)» за його привселюдні висловлювання про те, що Крим є територією України. Слідчі ФСБ вдаються до дій з метою позбавлення його адвоката Миколи Полозова статусу захисника у цій справі шляхом залучення адвоката Полозова як свідка у справі його підзахисного.

Микола Полозов подав скаргу на дії слідчого ФСБ, котрий має намір залучити його як свідка³⁷. Дії слідчих ФСБ є брутальним порушенням міжнародних стандартів захисту адвокатської діяльності, закону «Про адвокатську діяльність і адвокатуру в Російській Федерації» та ККК РФ.

14 лютого «Верховний суд» Криму відхилив апеляційну скаргу Полозова на постанову судді «Київського районного суду» Віктора Можелянського, що дозволяє слідчому ФСБ Росії Ігорю Скрипці допитати Полозова як свідка у справі Ільми Умерова. Головував на цьому засіданні суддя Латинін Юрій Анатолійович³⁸.

Апеляційну скаргу Ільми Умерова на це рішення судді Можелянського «Верховний суд» Криму розглядати відмовився. На думку суду, залучення адвоката Полозова як свідка у справі, у межах якої звинувачується Умеров, «не торкається його прав» (**Додаток 1**). Проте в такий спосіб Умеров позбавляється свого захисника.

СПРАВА СУЛЕЙМАНА КАДИРОВА

Слідчий ФСБ РФ Костянтин Селіванов подовжив термін попереднього слідства у справі члена регіонального Меджлісу в Феодосії **Сулеймана Кадирова** до 7 квітня 2017 року. Щодо нього розпочато кримінальну справу за ч.2 ст. 280.1 КК РФ «Публічні заклики до реалізації дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності Російської Федерації, здійснені із використанням інформаційно-телекомунікаційних мереж (Інтернет включно)»

³⁵ <https://www.facebook.com/emil.kurbedinov/posts/1332646720133255>

³⁶ <http://ru.krymr.com/a/news/28338484.html>

³⁷ <http://ru.krymr.com/a/news/28284886.html>

³⁸ <https://www.facebook.com/nikolay.pozozov/posts/1291177684280958>

Продовження терміну слідства пов'язано із здійсненням додаткової психологічно-лінгвістичної експертизи, призначеної у січні 2107 року. Результати першої експертизи засвідчили, що коментарі Сулеймана Кадирова у соціальній мережі є не закликом, але схваленням дій кримськотатарського батальйону «Аскер»³⁹). Проте слідчі не погоджуються із такими висновками та призначили додаткову експертизу.

³⁹ <http://ctrcenter.org/ru/news/347-sulejmanu-kadyrovu-prodlili-srok-predvaritelnogo-sledstviya-do-7-aprelya-2017-goda>

СВОБОДА МИРНИХ ЗІБРАНЬ

6 лютого співробітники міліції затримали активіста **Сергія Большедворова**, котрий провадив одиночне пікетування «Вкрадений Сімферополь — Дошка ганьби» в Сімферополі. Активіст протестував проти дій «глави» адміністрації Сімферополя Геннадія Бахарєва. Також було затримано **Сергія Акімова**, котрий не був пікетчиком, але фільмував пікет Большедворова. На опублікованому відео зафіксовано небажання співробітників поліції скласти протокол затримання та протиправні вимоги «відвідати» поліцейний відділок⁴⁰. Протокол складено із брутальними нехтуваннями процесуальних норм. Як-от, в документі не вказано статті КоАП РФ, в порушенні яких звинувачують Большедворова (**Додаток 2**). А затримання Сергія Акімова співробітники поліції мотивували тим, що фільмування пікету, за їхньою думкою, є рівноцінним участі у пікеті.

7 лютого під час проведення одиночного пікету біля входу до будівлі прокуратури Сімферополя були затримані проросійський активіст Юрій Белов і член «Кримського козацтва» Сергій Акімов. Белов вимагав «звернути увагу прокуратури на незаконні дії керівництва суспільної безпеки Сімферополя щодо припинення публічних заходів», а Акімов фільмував пікет⁴¹. Після затримання їх доправили до відділку поліції «Центральний», де у Акімова взяли відбитки пальців⁴². Акімов подав заяву на осіб, котрі назвалися «Штабом народного ополчення Самооборона Сімферополя» й мали намір перевірити у нього документи та припинити пікетування⁴³. Проте на наступний день Белова запросили на прийом до прокуратури з приводу його вимог, озвучених на пікеті.

11 лютого Віктор Попов на своїй сторінці у соціальній мережі «ВКонтакте» повідомив, що співробітники міліції затримали активіста «Суспільного народного фронту» на ім'я Андрій (прізвище не вказане). Організація позиціонується недвозначною позицією підтримки президента РФ Володимира Путіна. Попов повідомив, що представника цієї організації затримали під час зустрічі із громадськістю, звинувативши в організації несанкціонованого мітингу⁴⁴. Проте пізніше публікацію з цією інформацією було видалено зі сторінки Віктора Попова.

16 лютого заступник Меджлису кримських татар Ільмі Умеров повідомив, що кілька кримськотатарських активістів були викликані на допит до ФСБ РФ. Серед них: **Муса Татаров**, **Мустафа Мустафаєв** і 80-річний брат народного депутата України Мустафи Джемілева **Асан Джемілев**. Співробітники ФСБ ставили питання щодо підготовки до проведення святкування мусульманських свят у 2013 та 2015 роках на території шостого мікрорайону Бахчисарая⁴⁵.

⁴⁰ <https://www.facebook.com/ilya.bolshedvovor/videos/1028193430619503/>

⁴¹ <https://www.facebook.com/ilya.bolshedvovor/videos/1029362457169267/>

⁴² <https://www.facebook.com/ilya.bolshedvovor/videos/1029393760499470/>

⁴³ <https://www.facebook.com/ilya.bolshedvovor/posts/1029418470496999>

⁴⁴ <https://www.facebook.com/crimeaarg/photos/a.1677121552573479.1073741828.1676669515952016/1851166658502300/?type=3&theater>

⁴⁵ https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1931889153722615&id=100007046477228

СВОБОДА ПЕРЕСУВАННЯ ТА ПИТАННЯ ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ ПРОПУСКНІ ПУНКТИ

9 лютого координатор Кримської контактної групи з прав людини **Абдурешит Джеппаров** повертався до Криму маршрутом «Новоолексіївка — Сімферополь». Російський КПП він перетинав на таксі, де знаходилося четверо пасажирів. Співробітники митниці здійснили огляд автомобіля та не висунули жодних претензій. Перевірка документів Джеппарова здійснювалася, за його словами, 40 хвилин. Після повернення Джеппарова до автомобіля співробітники митниці РФ вирішили здійснити повторний огляд машини. Митники доглянули речі усіх пасажирів, записник Джеппарова, а водія зафіксували на відеокамеру. Водій таксі повідомив, що такий подвійний ретельний огляд в його практиці є першим. Джеппаров пов'язує таке упереджене ставлення співробітників російського КПП з його правозахисною діяльністю.

Однією з основних проблем на українських КПВВ лишається дія постанови КМУ № 1035, що необґрунтовано обмежує перевезення особистих речей через українські КПВВ. У лютому КПП зафіксувала нові випадки відмови у пропуску особистих речей громадян України на підставі постанови КМУ №1035.

Як-от, 4 лютого співробітники державної фіскальної служби України (митниця) на КПВВ «Каланчак» відмовили громадянину України Сергію Псареву у провозі на територію Криму дитячих іграшок, побутової кавемашини, посуду.

7 лютого на КПВВ «Чаплинка» громадянину України Іллі Ільїну відмовили у пропуску особистих речей, серед яких були мікрохвильова піч, кавоварка, аерогріль, тостер, перфоратор, дріль. Уся побутова техніка перебувала у особистому використанні та перевозилася на нове місце проживання власника. Так само йому відмовили й на КПВВ «Каланчак». Впродовж 33 годин він намагався того, щоб речі пропустили. Проте вимушений був повернути речі до Криму та їхати до Києва без них.

24 лютого громадянину України співробітники української таможні відмовили у пропуску автомобіля. Своє рішення вони обґрунтували наявністю у багажнику номерних знаків, виданих російською владою. Згідно законодавству України, такі номерні знаки є недійсними та наявність їх не призводить до юридичних наслідків. Проте митники заявили, що кваліфікують такі знаки як сувенірну продукцію, але сувенірна продукція не входить до переліку особистих речей, дозволених до перевезення через українські КПВВ постановою № 1035⁴⁶).

НАД ОГЛЯДОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Ольга Скрипник, координатор Кримської правозахисної групи;

Віссаріон Асєєв, аналітик Кримської правозахисної групи;

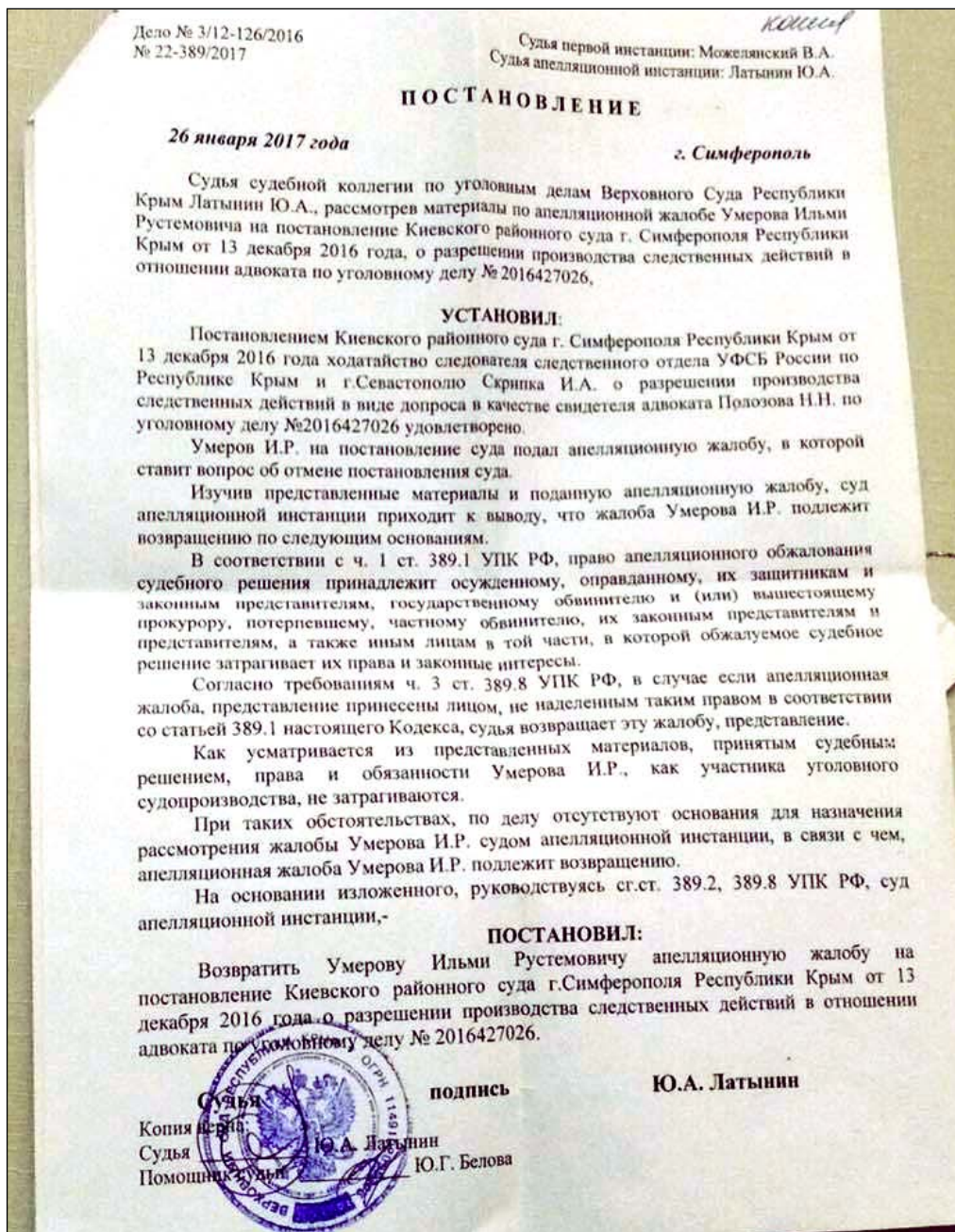
Олександр Сєдов, аналітик Кримської правозахисної групи.

⁴⁶ <https://goo.gl/VlqQlf>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

Постанова «Верховного суду» Криму про повернення Ільмі Умерову його скарги на постанову «Київського районного суду» Сімферополя про дозвіл залучення адвоката як свідка у його справі

ДОДАТОК 2

**ПРОТОКОЛ
о доставлении**
(к протоколу об административном правонарушении № _____)

"06" 02 2017 г. "13" час. "12" мин.г. Симферополь, ул. _____
(дата составления) (время составления) (место составления)

Я, полномоченный сотрудник отдела № 1 рай № 3 ОБП ПСО УМВД России
(должность, специальное звание, подразделение, фамилия/инициалы должностного лица, составившего протокол)

ко: Симферопольское сербское отделение ЭМВД РФ
в соответствии со статьей 27.2 Кодекса Российской Федерации об административных правонарушениях составил настоящий протокол о том, что гражданин(ка)

Б	О	Л	Ь	Ш	Е	Р	В	О	Р	О	В	К	А	Ь	Я	В	А	С	Н	А	Ь	Е	В	И	Т			

Фамилия имя отчество

16.05.1980 г. г. Брянск Брянской обл.
(дата и место рождения)

гражданство Россия, русским языком владеет
(владеет/не владеет)

в услугах переводчика не нуждается перевод протокола не требуется
(нуждается/не нуждается) (требуется/не требуется)

зарегистрированный(ая) по месту жительства/пребывания Украина, тел.: _____

фактически проживающий(ая) по месту регистрации, тел.: _____

работающий(ая)/учащийся(ая) официально не трудоустроен
(название и адрес организации/учебной), должность _____

паспорт (документ, удостоверяющий личность) Даевор ПР
(серия, номер, когда и кем выдан, код подразделения)

Дата и место государственной регистрации, ИНН _____

(для индивидуальных предпринимателей без образования юридического лица)

"06" 02 _____ 2017 г. в "13" час. "00" мин.
(дата, время составления)

при наличии оснований **(ненужное зачеркнуть)**:
 невозможность составления протокола об административном правонарушении на месте выявления административного правонарушения, предусмотренного частью _____ статьи _____ Кодекса Российской Федерации об административных правонарушениях, составление протокола о котором является обязательным;
 принятие решения об административном задержании лица, совершившего административное правонарушение, предусмотренное частью _____ статьи _____ Кодекса Российской Федерации об административных правонарушениях, влекущего административный арест,
 доставлен(а) в ОПДЗ "Центральный" г. Симферополь ул. Губомисов 20
(наименование служебного помещения органа внутренних дел (полном), органа местного самоуправления сельского поселения)

Подпись должностного лица, составившего протокол [подпись]

Копию протокола получил(а) [подпись] _____
(подписан доставленному лицу по ст. 27.2 Кодекса РФ)

3:45

Протокол про доставлення Іллі Большедворова в відділення поліції